

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะสุขภาพและประเมินปัจจัยสิ่งแวดล้อมที่เสี่ยงหรือส่งผลกระทบต่อสุขภาพของผู้ปฏิบัติงานในวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าทอมือในเขตจังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการผลิตผ้าทอมือ 200 คน สถานประกอบการหรือศูนย์รวม 9 แห่ง และการสนทนากลุ่มย่อย 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผลิตผ้าทอมือด้วยกี่พื้นบ้านและกลุ่มผลิตผ้าทอมือด้วยกี่กระตุก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การสังเกต การสำรวจภาคสนาม การสนทนากลุ่มย่อย การตรวจวัดค่าความเข้มแสงสว่างและการวิเคราะห์ค่าโครเมียมทั้งหมดในน้ำเสีย วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละและการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยมีดังนี้

1. ภาวะสุขภาพของกลุ่มตัวอย่างพบว่า มีโรคประจำตัวที่สำคัญ คือ ความดันโลหิตสูง โรคกระเพาะอาหารเป็นแผลหรืออักเสบและโรคเบาหวานตามลำดับ ส่วนอาการที่พบบ่อยขณะทำการผลิตผ้าทอมือคือ อาการปวดเมื่อยตามกล้ามเนื้อและร่างกายมากที่สุด รองลงมาคืออาการปวดตาและตาเมื่อยล้า

2. ปัจจัยสิ่งแวดล้อมทางกายภาพพบว่าระดับความเข้มของการส่องสว่างในสถานที่ทำงานอยู่ในช่วง 216-1,210 ลักซ์ ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานแสงสว่างของกระทรวงแรงงาน ประเทศไทยและปัจจัยสิ่งแวดล้อมทางเคมีพบว่าค่าโครเมียมทั้งหมดในน้ำเสียที่เกิดจากการย้อมสี อยู่ในช่วง 0.002 - 0.105 มิลลิกรัมต่อลิตร ซึ่งไม่เกินเกณฑ์มาตรฐานน้ำทิ้งจากโรงงานอุตสาหกรรมฟอกย้อมทั่วไป ส่วนการจัดสภาพงานหรือการยศาสตร์พบว่าส่วนใหญ่เห็นว่าลักษณะท่าทางการทำงานมีการเคลื่อนไหวในท่าทางเดิมๆ ต้องนั่งทอผ้าอยู่กับที่บนกี่เป็นเวลานานและต่อเนื่อง และไม่ใช่อุปกรณ์ป้องกันภัยส่วนบุคคล ในขณะที่ฟอกย้อมสีเคมี ส่วนสิ่งแวดล้อมในการทำงานมีการทิ้งทำลายบรรจุภัณฑ์สารเคมีและสีไม่ถูกลักษณะและมีการกำจัดน้ำเสียจากการย้อมสีด้วยการเทลงพื้นดินโดยตรง

3. ผลการสนทนากลุ่มย่อย พบว่าการผลิตผ้าทอมือมีผลกระทบต่อสุขภาพทางกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ ทั้งทางบวกและทางลบ โดยผลกระทบทางกายที่สำคัญ คือ อาการปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ ปวดตามแขน ขา หลัง และเอว การสัมผัสกับสีย้อมโดยตรงและสูดกลิ่นไอสารเคมีต่างๆ ในระหว่างการทำย้อมสีทำให้แสบตาและจมูก ผลกระทบทางจิตใจที่สำคัญ คือ ก่อให้เกิดความสับสนในครอบครัวและชุมชนที่ได้ช่วยกันทำงานและหารายได้จุนเจือครอบครัว แต่มีความเครียดจากงานเร่งด่วนและต้นทุนในการผลิตสูง ผลกระทบทางสังคมที่สำคัญ คือ การสร้างอาชีพและงานให้แก่ชุมชน เกิดการรวมกลุ่มกันทำงาน เกิดความสัมพันธ์ที่ดีและเป็นการร่วมมือในการพัฒนา สำหรับผลกระทบต่อจิตวิญญาณที่สำคัญ คือ ได้สืบสานศิลปวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงาม เป็นการอนุรักษ์ลายผ้าและเอกลักษณ์ผ้าทอมือของท้องถิ่น ได้สร้างชื่อเสียงให้กับชุมชน แต่มีความกังวลเกี่ยวกับการถูกเลียนแบบลายผ้าหรือถูกแอบอ้างใช้ชื่อของกลุ่มหรือชุมชนเพื่อจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ

The objective of this research was to study the health status and environmental factor that cause to health impact of workers in Small and Micro Community Enterprise (SMCE), hand – woven cotton fabric sector in Ubonrachatani Province. The samples were 200 workers, 9 factories and 2 groups for focus group discussion. The methods of research were conducted by survey, interviewing, focus group discussion, collecting of wastewater samples for total chromium analysis and measurement of lighting. Descriptive statistics and content analysis were used for data analysis. The results of research were as follows;

1. Health statuses of samples were more hypertension, peptic ulcer, and diabetes mellitus. The frequently symptoms of worker were muscular pain and back pain, eye pain and irritation.

2. Physical factor that measurement of lighting at working station was the light intensity level ranged 216-1,210 Lux, which almost of the results were in range of lighting standards of Thailand. Chemical factor that wastewater analysis was found total chromium ranged 0.002 - 0.105 mg/L, which not more than industrial effluent standard of textile industry. Ergonomics found that worker had repetitive tasks, sitting down on loom at workstation for along time and continuing, hard of use muscle for weaving, and lack of use personal protection equipment during dyeing processes. Working environment found packaging of chemical and dyes were inappropriate disposal, and wastewater directly discharged into the ground.

3. The results of focus group discussion found that samples had both positive and negative health impacts on physical health, mental health, social health and spiritual health. Impacts on physical health included muscular pains, directly contacted the synthesis dyes, and inhalation of chemical vapor during dyeing process, which cause to eye and nasal irritation. Impacts on mental health included increasing relation of family and community, gain more income for supporting their family, but they had stress because of their hastened working and highly capital cost. Impacts on social health included initiating an occupation, group working and cooperative development of community. Impacts on spiritual health included inheriting local culture and tradition, conservation and promotion the hand woven cotton fabric. However, they concerned about imitating of products and referring stealthily name of community.